ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **V. O.,** proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 10. 2017, č. j. 22 Ad 31/2016 - 51,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce podal žádost o zvýšení starobního důchodu. Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 18. 7. 2016, č. j. X, byla žádost zamítnuta pro nesplnění podmínek uvedených v § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 155/1995 Sb.).

[2] Rozhodnutím ze dne 16. 9. 2016, č. j. X, žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila označené rozhodnutí.

II.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalované správní žalobou u Krajského soudu v Brně (dále též „krajský soud“). Shora označeným rozsudkem krajský soud rozhodnutí žalované ze dne 16. 9. 2016 zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Podle soudu nemá oporu v proběhnutém dokazování tvrzení žalované, že se žalobci nepodařilo prokázat, že

odpracoval celkem 3 300 směn v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech. Krajský soud poukázal na výplatní listiny žalobce (podle nichž má žalobce od roku 1980 do roku 1995 vykázáno 3 320 směn), na obdobně vyznívající výpověď žalobce a na čestné prohlášení M. Č. (která pracovala u bývalého zaměstnavatele žalobce jako mzdová účetní), která provedla kontrolu správnosti žalobcových odpracovaných směn a k tomu přesčasových hodin v kategorii I. AA a potvrdila, že žalobcem uváděné údaje jsou správné a odpovídají skutečnosti. Krajský soud proto uložil žalované, aby znovu posoudila, zda žalobce od 3. 3. 1980 do 18. 4. 1996 (kdy ukončil zaměstnání) vykonával práci v I. AA pracovní kategorii a kolik směn takto vykonal. Za tím účelem má žalovaná provést výslech žalobce a M. Č., případně dalších svědků a tyto důkazní prostředky porovnat s údaji, jež má ve své vlastní evidenci a s informacemi, kterými disponují bývalí zaměstnavatelé žalobce. Teprve po provedení takového dokazování bude mít žalovaná řádné podklady pro posouzení oprávněnosti nároku žalobce dle nařízení vlády č. 363/2009 Sb.

III.

[4] Žalovaná (dále také „stěžovatelka“) podala proti citovanému rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“).

[5] Podle stěžovatelky je dokazování, které jí uložil provést krajský soud zbytečné. Z rozsudku vyplývá, že se má stěžovatelka zaměřit na prokázání počtu směn odpracovaných před 1. 1. 1993. K tomu stěžovatelka poukázala na § 1 nařízení vlády č. 363/2009 Sb., podle něhož se počet odpracovaných směn za dobu před 1. 1. 1993 zjistí tak, že se počet kalendářních dnů zaměstnání v hornictví vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí se směrem nahoru. V souladu s touto úpravou stěžovatelka postupovala i u žalobce. Podle evidenčních listů, které vystavila organizace Jihomoravské lignitové doly, závod 01, Dubňany (dále též „Jihomoravské lignitové doly“), žalobce vykonával do 31. 12. 1992 profese „horník“ a „horník-dělník“, které byly podle předpisů účinných před 1. 1. 1993 zařazeny do I. AA pracovní kategorie. Celkem odpracoval 4 656 kalendářních dnů, tedy po aplikaci uvedeného koeficientu 2 794 směn. Tento koeficient zákonodárce zvolil z důvodu nutnosti nastavení obecného kritéria pro srovnání doby před 1. 1. 1993 (kdy byla zaměstnání zařazována do tří pracovních kategorií a existovaly poměrně přesné zásady pro zařazování jednotlivých profesí do pracovních kategorií, vč. možnosti hodnotit v preferované pracovní kategorii celý kalendářní rok, včetně dnů dovolené, apod.), a doby po 31. 12. 1992 (kdy se hodnotí jen odfárané směny). Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

IV.

[6] Žalobce se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu a navrhl kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou. Neshledal existenci důvodů pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[8] Podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží.

[9] Podle § 107 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. může vláda nařízením stanovit, že u pojištěnců, kteří začali před 1. 1. 1993 vykonávat zaměstnání v hornictví, se důchodový věk s přihlédnutím k délce zaměstnání v hornictví stanoví v nižších věkových hranicích, než jsou věkové hranice stanovené podle tohoto zákona, resp. stanovit, jakým způsobem se přepočtou starobní důchody pojištěnců, kteří splnili podmínky pro stanovení těchto nižších věkových hranic.

[10] Tímto nařízením je nařízení č. 363/2009 Sb. (o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993).

[11] Podle § 1 se toto nařízení vztahuje na osoby, které:

a) vykonávaly před 1. lednem 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, (dále jen „zaměstnání v hornictví“),

b) odpracovaly před 1. lednem 2009 v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 300 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo, pokud výkon zaměstnání v hornictví skončily z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, odpracovaly před 1. lednem 2009 v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 081 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 1 981 směn. Počet těchto odpracovaných směn za dobu před 1. 1. 1993 se zjistí tak, že se počet kalendářních dnů zaměstnání v hornictví vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí směrem nahoru; za dobu po 31. prosinci 1992 se za odpracovanou směnu považuje každá směna, v níž osoba uvedená v písmenu a) po převážnou část vykonávala podle potvrzení vydaného podle § 4 zaměstnání v hornictví, a

c) nesplnily podmínky uvedené v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pro stanovení důchodového věku 55 let.

[12] Podle § 2 téhož nařízení u osob uvedených v ustanovení § 1 tohoto nařízení, osoby které:

a) nesplnily podmínky pro stanovení důchodového věku podle ustanovení § 174 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném k 31. 12. 1995, se důchodový věk stanoví tak, že se od důchodového věku stanoveného podle ustanovení § 32 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném k 1. 1. 2010, odečte 5 let,

b) splnily podmínky pro stanovení důchodového věku podle uvedeného § 174 zákona č. 100/1988 Sb., důchodový věk činí 55 let a 6 měsíců; za důchodový věk se přitom považuje věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce, a neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce.

[13] Podle § 3 odst. 1 písm. b) nařízení č. 363/2009 Sb. byly-li podmínky pro stanovení důchodového věku podle § 2 splněny před 1. 7. 2010 a starobní důchod byl před tímto dnem přiznán, vypočte se na žádost procentní výměra starobního důchodu znovu tak, jako kdyby byl důchodový věk stanoven podle ustanovení § 2, a při zvýšení procentní výměry tohoto důchodu se postupuje obdobně podle čl. LXVII bodu 1 zákona č. 264/2006 Sb.; starobní důchod se přitom zvýší nejdříve od splátky důchodu splatné po 30. červnu 2010.

[14] Podmínkami aplikace nařízení vlády č. 363/2009 Sb. se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 23. 10. 2013, č. j. 3 Ads 123/2012 - 32, ve kterém konstatoval: „*Nařízení vlády č. 363/2009 Sb. bylo vydáno na základě zmocnění obsaženého v § 107 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 7. 2009. Cílem tohoto zákonného zmocnění bylo stanovení nižšího důchodového věku horníkům, kteří vykonávali zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před 1. 1. 1993 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, toto zaměstnání přitom vykonávali před rokem 1993 i následně po zrušení pracovních kategorií od 1. 1. 1993 a kteří právě v důsledku zrušení pracovních kategorií nesplnili podmínku stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii uvedenou v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pro stanovení důchodového věku 55 let.*“

[15] V rozsudku ze dne 12. 10. 2016, č. j. 3 Ads 258/2015 - 27, Nejvyšší správní soud na výše uvedené navázal a mj. dodal, že: „[N]*ařízení vlády č. 363/2009 Sb., o jehož výklad je spor v posuzované věci, navazuje na právní úpravu související se zrušením pracovních kategorií a pouze ji doplňuje. Má tedy dopadat opět na pracovníky, kterým zrušení kategorií zabránilo v získávání další doby zaměstnání v preferované pracovní kategorii, jejichž zaměstnání v preferované pracovní kategorii trvalo ke dni zrušení kategorií, k němuž došlo s účinností od 1. 1. 1993. To potvrzuje i důvodová zpráva k zákonu č. 108/2009 Sb., o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů, kterým bylo založeno zmocnění k vydání sporného nařízení do zákona o důchodovém pojištění. Tato důvodová zpráva uvádí: „Doplňuje se zmocnění pro vládu, aby mohla nařízením stanovit nižší důchodový věk pro ty horníky, kteří před rokem 1993 započali výkon svého zaměstnání zařazeného do I. pracovní kategorie s nižším důchodovým věkem, toto zaměstnání vykonávali dále i po zrušení pracovních kategorií od 1. ledna 1993, avšak v důsledku tohoto zrušení nemohli již splnit podmínku potřebné doby zaměstnání v této kategorii pro stanovení nižšího důchodového věku.*“

[16] Z uvedeného vyplývá, že zákon č. 155/1995 Sb. explicitně zmocňoval vládu k přijetí pravidel pro snížení důchodového věku u pojištěnců, kteří začali před 1. 1. 1993 vykonávat zaměstnání v hornictví, resp. k nastavení mechanismu, jakým způsobem přepočítávat starobní důchody pojištěnců, kteří splnili podmínky pro stanovení těchto nižších

pokračování
věkových hranic. Tato pravidla vláda zahrnula do nařízení č. 363/2009 Sb. Nárok na snížení důchodového věku mají mj. osoby, které odpracovaly před 1. 1. 2009 v zaměstnání v hornictví celkem alespoň 3 300 směn.

[17] Spor se koncentruje na otázku, zda bylo v řízení prokázáno, že žalobce odpracoval požadované penzum směn.

[18] Krajský soud poukázal na deficity při zjišťování odpracovaného počtu směn, resp. při zjišťování skutečného stavu věci ze strany stěžovatelky. Mj. poukázal na rozpory stran odpracovaného počtu směn mezi zjištěními správního orgánu a dalšími podklady a stěžovatelce uložil, aby se znovu a důkladněji zabývala otázkou, zda žalobce skutečně odpracoval alespoň 3 300 směn.

[19] Podle názoru zdejšího soudu krajský soud nepochybil, pokud zrušil rozhodnutí stěžovatelky za účelem provedení řádného dokazování stran odpracovaného počtu směn. Úkolem správních orgánů je zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Správní řízení je založeno na zásadě materiální pravdy (§ 3 správního řádu). Naplnění této zásady znamená zjistit stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný k tomu, aby bylo rozhodnutí správního orgánu v souladu se zásadou legality, zásadou zákazu zneužití pravomoci a správního uvážení, zásadou proporcionality, zásadou ochrany dobré víry, zásadou nestranného přístupu a zásadou legitimního očekávání (viz § 2 správního řádu). Správní orgán, má-li dostát naplnění zásady materiální pravdy, je povinen opatřovat z úřední povinnosti všechny podklady pro rozhodnutí a zjišťovat všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu (podpůrně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2011, č. j. 5 As 42/2011 - 112).

[20] Podle názoru zdejšího soudu nebylo v řízení postaveno na jisto, kolik směn žalobce skutečně odpracoval a zda tedy nepřekročil hranici 3 300 směn. Ostatně i sama stěžovatelka v řízení před krajským soudem připustila, že údaj o počtu odpracovaných směn uvedený v napadeném rozhodnutí není správný. V žalobou napadeném rozhodnutí uvedla, že žalobce odpracoval 2 953 směn, ve vyjádření k žalobě pak připouští, že se jednalo o vyšší počet směn (konkrétně uvádí 3 205 směn). Jedná se tedy o značný rozdíl, přičemž žalobce již v řízení před stěžovatelkou uváděl a dokládal ještě vyšší počet opracovaných směn, s tím se však stěžovatelka řádně v odůvodnění napadeného rozhodnutí nevypořádala. Žalobce mj. uváděl, že za roky 1980 až 1996 odpracoval 3 320 směn. Na podporu tohoto tvrzení poukazoval na své výplatní listiny, na prohlášení M. Č. (účetní bývalého zaměstnavatele žalobce) a dalších svědků Z. F. a J. K. Stěžovatelka bez náležitého odůvodnění dospěla k závěru, že žalobce odpracoval 2 953 směn (tento údaj pak v řízení o žalobě posléze zpochybnila, viz výše).

[21] Za případné pak nelze považovat ani navazující závěry stěžovatelky v žalobou napadeném rozhodnutí, že čestná prohlášení nemohou prokazovat výkon činnosti v konkrétní pracovní kategorii, a že potvrzení podle ustanovení § 4 nařízení č. 363/2009 Sb. nelze nahradit jiným důkazním prostředkem.

[22] K tomu se již zdejší soud vyjádřil např. v rozsudku ze dne 31. 7. 2013, č. j. 4 Ads 132/2012 - 33, ve kterém se zabýval obdobným sporem (jednalo se o zvýšení starobního důchodu účastníka řízení, který podobně jako žalobce pracoval v preferované

kategorii u Jihomoravských lignitových dolů a následně u státního podniku DIAMO (dále též „DIAMO“) a společnosti LIKOL, s.r.o. (dále též „LIKOL“).

[23] V uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud s poukazem na svou dřívější judikaturu (viz rozsudek ze dne 27. 5. 2009, č. j. 4 Ads 12/2009 - 83) mj. uvedl, že „*je možné na základě čestného prohlášení žadatele o důchod a dalších minimálně 2 svědků ve spojení s dalšími důkazními prostředky prokazovat nejen dobu pojištění, ale i druh práce a její zařazení do příslušné pracovní kategorie. Nejvyšší správní soud proto nesouhlasí s tím, že v posuzované věci byla čestná prohlášení odmítnuta s odkazem na to, že měla být uplatněna stěžovatelem u jeho bývalého zaměstnavatele. Nejvyšší správní soud naopak dospívá k tomu závěru, že § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. upravuje pouze to, že zaměstnavatelé mají vydávat příslušná potvrzení o zaměstnání v hornictví v období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 2008. V souladu s ustanovením § 107 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění je tímto nařízením pouze uložena zaměstnavatelům povinnost vystavovat potvrzení, jeho formulace však neodůvodňuje závěr, že toto potvrzení je jediný možný a přijatelný důkazní prostředek. Citovaný předpis by totiž musel stanovit, že příslušné doby zaměstnání se prokazují pouze potvrzeními vydanými těmito zaměstnavateli. Závěr přijatý žalovanou, že pro posouzení nároku může přijmout pouze potvrzení vydané bývalým zaměstnavatelem, by mohl vést k absurdním závěrům v případě, kdy bývalí zaměstnavatelé zanikli bez jakéhokoli právního nástupce; v takovém případě by nemusel být nikdo, kdo by byl podle této konstrukce příslušný vydat potvrzení. Žalovaná rovněž přehlíží fakt, že potvrzení vydaná zaměstnavateli mohou být i nesprávná, a to z různých důvodů. Právě ve výše citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2009, č. j. 4 Ads 12/2009-83, se na základě následného prokazování dospělo k závěru, že evidenční listy byly neúplné. Nejvyšší správní soud v tomto směru zdůrazňuje, že je to právě žalovaná coby specializovaný orgán státní správy rozhodující ve věcech důchodového pojištění, která vede správní řízení. Disponuje proto příslušnými procesními prostředky pro to, aby zjistila stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). Nemůže proto svou odpovědnost za řádný průběh a výsledek řízení přenést na zaměstnavatele a vyčkávat na jeho potvrzení. Postup žalované požadující předložení potvrzení vydaného bývalým zaměstnavatelem může vést k dalším komplikacím v případě, kdy takovýto zaměstnavatel z různých důvodů předmětné potvrzení odmítne vydat. Důvody tohoto odmítnutí mohou být jak zcela protiprávní spočívající ve vytvoření protiprávního tlaku na bývalého zaměstnance, tak i pochopitelné a lidsky omluvitelné, neboť zaměstnavatelé nemusejí mít z různých důvodů (např. povodně) zachovanou celou evidenci, případně z důvodu složitosti problematiky a odstupu času nebudou schopni takovéto potvrzení vystavit. V předmětném případě se bývalý zaměstnavatel rovněž zdráhá vydat žalovanou požadované potvrzení, a to z důvodu neexistence příslušné evidence. Nejvyšší správní soud nesdílí stanovisko krajského soudu a žalované, že čestná prohlášení měl stěžovatel předložit bývalému zaměstnavateli, který je pravděpodobně měl automaticky podle jejich názoru přijmout a na jejich základě vydat potvrzení dle § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. Bývalý zaměstnavatel se i nadále může zdráhat vydat jakékoli potvrzení právě s ohledem na to, že žádnou vlastní evidenci nemá a že dle jeho názoru se stěžovatel má v takovémto sporném případu obrátit na žalovanou s tím, že je to ona, která vede příslušné správní řízení. Na druhou stranu, pokud by takováto praxe fakticky existovala, tj. že bývalí zaměstnavatelé na základě čestných prohlášení bez jakékoli evidence potvrdí svým bývalým zaměstnancům počet směn v hornictví, a jejich potvrzení je tedy ryze formálního charakteru, není Nejvyššímu správnímu soudu jakkoli zřejmé, proč k těmto čestným prohlášením nemohla přihlédnout i žalovaná v průběhu předmětného správního řízení.*“

pokračování

[24] Závěry uvedeného rozsudku lze plně vztáhnout i na nyní projednávanou věc. Ostatně na uvedenou judikaturu Nejvyššího správního soudu poukazoval ve svém rozsudku i krajský soud. Lze si přitom samozřejmě představit ještě podrobnější a přesnější odůvodnění napadeného rozsudku, nosný důvod, pro který krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatelky, z něj však vyplývá. Je jím nedostatečně zjištěný skutečný stav věci stran toho, zda v případě žalobce skutečně nedošlo k překročení hranice 3 300 směn. Podrobněji viz výše. Ačkoliv by se prvním pohledem mohlo zdát, že krajský soud uložil zjišťovat počet směn vykonaných žalobcem pouze do konce roku 1992, vyplývá z rozsudku krajského soudu, že se stěžovatelka má zaměřit i na období po 31. 12. 1992. K tomu viz argumentaci krajského soudu na straně 6 rozsudku, kde mj. uvádí, že „*Na správním orgánu tak bude znovu posoudit, zda žalobce od 3. 3. 1980 do 18. 4. 1996, kdy ukončil zaměstnání, vykonával práci v I. AA pracovní kategorii a kolik směn takto vykonal, jestliže podle výplatní listiny od roku 1980 do roku 1995 má vykázáno 3 320 směn v zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech.*“

[25] Nejvyšší správní soud považuje za nutné v této souvislosti zmínit i rozsudek ze dne 23. 7. 2014, č. j. 2 Ads 94/2014 - 28, ve kterém byla posuzována obdobná žádost o zvýšení starobního důchodu bývalého horníka pracujícího pro Jihomoravské lignitové doly. Právní nástupce uvedené společnosti (společnost DIAMO) sice potvrdil dostatečný počet žalobcem odpracovaných směn (po 31. 12. 1992), avšak nikoli již to, že je odpracoval v preferované pracovní kategorii, tj. pod zemí v hlubinném dole, neboť původní zaměstnavatel nevedl řádné evidence směn. Nutno dodat, že i v dané věci (pro období po 31. 12. 1992) společnost DIAMO v potvrzení ze dne 6. 9. 2016 potvrdila, že žalobce za roky 1993 až 1995 absolvoval 556 směn (což by v souhrnu i se stěžovatelkou uváděným množstvím směn vykonaných žalobcem před 1. 1. 1993 překračovalo 3 300 směn) s ohledem na stav předané dokumentace však není schopen potvrdit, že se jednalo o směny v I. AA kategorii.

[26] V označeném rozsudku zdejší soud mj. uvedl, že „*V dané věci je tedy rozhodné, zda stěžovatel po 1. lednu 1993 do skončení pracovního poměru odpracoval dostatečný počet směn v zaměstnání odpovídajícímu dřívější kategorii I. AA. Relevantní jsou tedy pouze ty směny, kdy převážnou část každé jednotlivé z nich odpracoval pod zemí. Nařízení vlády přitom říká, že potřebné údaje má správní orgán čerpat z potvrzení vydaných zaměstnavatelem. Stěžovatelka zohlednila žalobci pouze směny odpracované před 1. 1. 1993, které po přepočtení koeficientem činí 3 203 z potřebných 3 300 směn. Žádné další, po 1. 1. 1993 odpracované, dny ani směny nezapočítala, protože se dle jejího názoru žalobci nepodařilo prokázat, že je odpracoval v podmínkách charakterizujících dřívější kategorii I. AA, tj. v podzemí. Období po 1. 1. 1993 hodnotila jako zaměstnání v kategorii III., jež nijak pojištěnce při určení důchodového věku ani výměry starobního důchodu nezvýhodňuje. Právní nástupce bývalého zaměstnavatele žalobce na dotaz stěžovatelky výslovně uvedl, že žádanou dokumentaci k dispozici nemá, a proto tedy příslušné potvrzení vystavit nemůže. Stěžovatelka trvala na prokázání zjišťovaných skutečností nařízením vlády předvídaným způsobem a odmítla započítat vykázané směny přesto, že selhání při vedení příslušných evidencí lze přičítat výhradně bývalému zaměstnavateli žalobce a nikoli žalobci samotnému. Konstatovala, že jde o otázku odbornou, kterou musí zodpovědět výlučně zaměstnavatel, nikoli ona sama či jiné osoby (čestná prohlášení žalobce a čtyř svědků, jeho spolupracovníků). (...) Je pravdou, že nařízení vlády č. 363/20009 Sb. počítá s prokazováním počtu odpracovaných směn, jakož i druhu vykonané práce potvrzením zaměstnavatele [§ 1 písm. b)] a za tím účelem mu stanoví povinnost takové potvrzení na příslušném tiskopisu vydávat (§*

4). Neřeší však již situaci, kdy je objektivně nemožné takové potvrzení opatřit, jako v této věci, kdy do práv a povinností původního zaměstnavatele vstoupil nový subjekt a potřebné záznamy od svého předchůdce neobdržel. V takovém případě je zapotřebí za účelem opatření skutkových podkladů pro rozhodnutí aplikovat obecná pravidla pro dokazování stanovená v § 51 odst. 1 ve spojení s § 1 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek. Současně podle § 3 správního řádu je řízení před orgánem rozhodujícím o dávce důchodového pojištění ovládáno zásadou materiální pravdy. Správní orgán je podle této zásady odpovědný za zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky dle § 2 správního řádu. Ustanovení § 12 a 13 zákona o organizaci sociálního zabezpečení nadto svěřuje orgánům sociálního zabezpečení výrazné pravomoci nejen k získávání (vyžádání) podkladů pro rozhodnutí od jiných subjektů, ale také k jejich hodnocení, kontrole. Stěžovatelka si proto jako aktivní subjekt musí (při nezbytné součinnosti pojištěnce) podle § 50 odst. 2 správního řádu opatřit podklady pro vydání rozhodnutí nezbytné ke zjištění skutkového stavu věci. Podklady si správní orgán opatřuje především jednak z údajů uvedených v evidenčních listech důchodového pojištění a jednak na základě šetření prováděného podle § 11 zákona o organizaci sociálního zabezpečení. Výše uvedené činnosti stěžovatelka vykonává pro veřejnost v rámci veřejné správy, je proto povinna v souladu se zásadou zakotvenou v § 4 odst. 1 správního řádu vycházet dotčeným osobám podle možností a v souladu se zákonem vstříc. Z výše uvedeného je zřejmé, že stěžovatelka za jediný důkaz způsobilý prokázat specifický charakter prokazatelně vykonané práce ve sporném období považovala potvrzení zaměstnavatele dle § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. (...) Nejvyšší správní soud uvádí, že pokud jde o důkazní relevanci potvrzení zaměstnavatele dle § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb., stěžovatelka má sice primárně povinnost z těchto dokladů vycházet, avšak k prokázání druhu vykonané práce lze v souladu s § 51 správního řádu užít všech důkazních prostředků vhodných ke zjištění skutečného stavu věci. V nyní projednávaném případě stěžovatelka k důkazům, které žalobce předložil, vůbec nepřihlédla. (...) Nejvyšší správní soud nemůže souhlasit s tvrzením stěžovatelky v kasační stížnosti, že není možné dostatečně zjistit úplný skutkový stav věci, protože objektivně svědeckými výpověďmi nelze prokázat výkon zaměstnání v kategorii I.AA. Povinností stěžovatelky naopak bylo zvážit všechny okolnosti, jež vyšly při řízení najevo, a pečlivě a transparentně je vyhodnotit. Při objektivní nedostupnosti preferovaného důkazního prostředku, která navíc vznikla porušením povinnosti třetího subjektu, měla jednak náležitě hodnotit důkazy předkládané žalobcem, a v případě, že by je neshledala dostačujícími, ještě vyvinout k opatření relevantních důkazů aktivitu vlastní. (...) I když neexistují přesné časové záznamy, je namístě zvážit hodnotu tvrzení a důkazů z hlediska bezrozpornosti a pravděpodobnosti; ostatně i skutečnosti osvědčené kýženým potvrzením zaměstnavatele, jež by stěžovatelka byla bez dalšího akceptovala, by bylo v konkrétním případě možné pomocí jiných důkazů zpochybnit. (...) Nejvyšší správní soud dodává, že § 53 odst. 5 správního řádu nebrání, aby k prokázání určité skutečnosti byly využity jiné důkazní prostředky namísto listiny, jak se domnívala stěžovatelka.“

[27] Nejvyšší správní soud výše uvedeným hodnocením nikterak nepředjímá, zda žalobce skutečně odpracoval alespoň 3 300 směn v preferované I. AA kategorii. Touto otázkou se bude v dalším řízení zabývat stěžovatelka. Ta v souladu s rozsudkem krajského soudu důkladně (při zohlednění všech relevantních skutečností) posoudí, zda žalobce mezi lety 1980 až 1996 skutečně odpracoval alespoň uvedený počet směn, jak konzistentně tvrdí a

dokládá. Důkladné posouzení věci (na podkladě relevantní právní úpravy a judikatury) vč. náležitého vypořádání veškeré argumentace žalobce nalezne přezkoumatelný odraz v odůvodnění rozhodnutí.

[28] Z rozsudku krajského soudu přitom nelze dovodit, že by krajský soud ukládal stěžovatelce, aby porušila § 1 písm. b) nařízení vlády č. 363/2009 Sb., jak tvrdila v kasační stížnosti. Ostatně takový závěr by neměl ani oporu v právní úpravě a ve stávající judikatuře. Judikatura při určování počtu směn odpracovaných před rokem 1993 vychází z koeficientu uvedeného v § 1 písm. b) nařízení vlády č. 363/2009 Sb.; i výše uvedený rozsudek ze dne 23. 7. 2014, č. j. 2 Ads 94/2014 - 28 se vztahuje k období po 31. 12. 1992. S ohledem na dosavadní rozpory a argumentaci žalobce však bude na místě ověřit počet odpracovaných dnů před 1. 1. 1993, resp. důkladně vypořádat argumentaci žalobce, který v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí uváděl odlišný počet směn odpracovaných před 1. 1. 1993. Poté, co bude řádným dokazováním ověřeno, že počet odpracovaných dnů před 1. 1. 1993 činí skutečně 4 656 kalendářních dnů (tedy po aplikaci uvedeného koeficientu 2 794 směn), zaměří se stěžovatelka na ověření počtu směn odpracovaných po 31. 12. 1992. Stěžovatelka se znovu a důkladně zaměří na ověření počtu směn odpracovaných žalobcem po 31. 12. 1992. Stěžovatelka vypořádá i zásadní rozpory mezi listinami založenými ve správním spisu o počtu odpracovaných směn po 31. 12. 1992 a tvrzeními žalobce. Stěžovatelka v rozhodnutí uvádí odlišný počet směn, než vyplývá z tvrzení žalobce, jakož i z potvrzení předložených společnostmi LIKOV a DIAMO. Např. společnost DIAMO v potvrzení ze dne 6. 9. 2016 (podobně jako v potvrzení ze dne 7. 10. 2014) potvrdila, že žalobce za roky 1993 až 1995 odpracoval 556 směn. Podle tohoto potvrzení měl v roce 1993 odpracovat 205 směn, za rok 1994 168 směn a za rok 1995 183 směn (nutno v obecné rovině dodat, že v potvrzení společnosti DIAMO ze dne 8. 3. 2017 se však uvádí, že za rok 1994 žalobce odpracoval pouze 47 směn). V potvrzení společnosti LIKOL ze dne 14. 9. 2016, které odkazuje na dřívější potvrzení, se pak uvádí, že žalobce za období červen 1994 až duben 1996 odpracoval 159 směn (nutno i zde v obecné rovině dodat, že v potvrzení od společnosti LIKOL ze dne 8. 6. 2017 se uvádí, že žalobce za období od června 1994 do dubna 1996 odpracoval 190 směn). V této souvislosti zdejší soud opakovaně zdůrazňuje, že již údaj o počtu celkově odpracovaných směn uvedený stěžovatelkou v rozhodnutí nekoresponduje s údajem uvedeným v jejím vyjádření k žalobě (kde sama připouští nesprávnost údaje uvedeného v žalobou napadeném rozhodnutí). Vyjádření k žalobě přitom neslouží k doplňování odůvodnění správního rozhodnutí (podpůrně viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2017, č. j. 5 Azs 294/2016 - 18, ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008 - 71, ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003 - 58 atp.).

[29] Ze všech shora uvedených důvodů lze souhlasit s krajským soudem, že byly dány důvody ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí.

[30] Nejvyšší správní soud proto neshledal kasační stížnost stěžovatelky důvodnou a jako takovou ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[31] Nejvyšší správní soud ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[32] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a učinění dalších nezbytných úkonů nutných pro rozhodnutí.

[33] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení na základě § 60 odst. 2 s. ř. s. Žalobce ani na výzvu soudu (k vyčíslení a doložení nákladů řízení) nesdělil, že požaduje náhradu nákladů řízení, přičemž ani nedoložil, že by jej zastupoval v řízení o kasační stížnosti advokát.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. ledna 2018

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu